

Høringsnotat

**Forslag til endringer i lov om europeiske selskaper (SE-loven) og lov om europeiske samvirkeforetak (SCE-loven)
(forskriftshjemler for EØS-rettsakter og
saksbehandlingsregler)**

21. desember 2021

Nærings- og fiskeridepartementet

1. Innledning	3
2. Bakgrunn - Rådsforordning (EU) 2020/699 om unntak fra tidsfristen for ordinær generalforsamling i 2020.....	3
3. Forslag om forskriftshjemmel i SE-loven og SCE-loven	5
3.1. Gjeldende rett.....	5
3.2. Departementets forslag	5
3.2.1. Om behov for regler for unntak fra forordninger, eller tilpasninger i saksbehandlingsregler.....	5
3.2.2. Nærmere om plassering av regelverk i forskrift.....	6
4. Forslag til forskrift for å gjennomføre rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett	7
5. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	7
6. Forslag til endringer i SE-loven og SCE-loven.....	8
7. Forslag til forskrift om gjennomføring av rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett	9

1. Innledning

Europeiske selskaper (SE-selskaper) og europeiske samvirkeforetak (SCE-selskaper) har sin bakgrunn i to forordninger, nemlig rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE) (SE-forordningen) og rådsforordning (EF) nr. 1435/2003 av 22. juli 2003 om vedtektene for europeiske samvirkeforetak (SCE-foretak) (SCE-forordningen). I Norge er slike foretak regulert i henholdsvis lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven) og lov 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven).

Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette på høring forslag om å ta inn forskriftshjemler i SE-loven og SCE-loven som gjør det mulig å gi nærmere regler for SE-selskap og SCE-foretak i forskrift.

Formålet er å gjøre det mulig å gjennomføre midlertidige unntak fra SE-forordningen og SCE-forordningen i forskrift, og å kunne gjennomføre andre EØS-forpliktelser i forskrift.

SE-loven og SCE-loven inneholder i dag bestemmelser om at annen, nærmere beskrevet, lovgivning også skal gjelde for henholdsvis SE-selskaper eller SCE-foretak. Lovene inneholder også en forskriftshjemmel slik at Kongen kan avklare eventuell tvil om forholdet mellom SE-loven eller SCE-loven, relevant forordning og annen lovgivning. Departementet foreslår nå at denne forskriftshjemmelen utvides, slik at Kongen også kan gi regler for å tilpasse regelverket til SE-selskaper eller SCE-foretak. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig for at saksbehandlingsreglene skal være egnet for SE-selskaper eller SCE-foretak.

Departementet sender også på høring forskrift for å gjennomføre rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett. Fastsettelse av slik forskrift er betinget av at Stortinget vedtar forskriftshjemler i SE-loven og SCE-loven. Rådsforordningen er nærmere beskrevet i punkt 2 nedenfor.

2. Bakgrunn - Rådsforordning (EU) 2020/699 om unntak fra tidsfristen for ordinær generalforsamling i 2020

Som en følge av covid-19-pandemien ble det våren 2020 innført tiltak i flere EU-land. Disse tiltakene omfattet blant annet krav til sosial distansering og isolering av personer. Tiltakene gjorde det vanskelig å holde fysiske møter i foretak i flere EU-land. Også i Norge ble det innført tiltak som gjorde det vanskeligere å avholde fysiske møter. I tillegg var smittesituasjonen slik at flere i befolkningen selv hadde et ønske om å slippe fysiske møter for å unngå smitterisiko.

For SE-selskaper og SCE-foretak er det krav om at ordinær generalforsamling skal avholdes senest innen seks måneder etter regnskapsårets avslutning.¹ For regnskapsåret som ble

¹ Se rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE) artikkel 54 nr. 1, jf. SE-loven § 2 første ledd, og rådsforordning (EF) nr. 1435/2003 av 22. juli 2003 om vedtektene for europeiske samvirkeforetak (SCE-foretak) artikkel 54 nr. 1, jf. SCE-loven § 2 første ledd.

avsluttet 31. desember 2019, gjorde utbruddet av covid-19 og tilknyttede tiltak dette utfordrende. For å avhjelpe utfordringene, vedtok EU rådsforordning (EU) 2020/699 av 25. mai 2020 om midlertidige tiltak med hensyn til generalforsamlinger i europeiske allmennaksjeselskaper (SE-selskaper) og europeiske samvirkeforetak (SCE-foretak) (Rådsforordningen). Rådsforordningen er kort, og inneholder to bestemmelser i tillegg til ikrafttredelsesbestemmelsen. De to bestemmelsene ga henholdsvis SE-selskaper og SCE-foretak rett til å avholde ordinær generalforsamling innen 12 måneder etter utgangen av regnskapsåret, forutsatt at den ble holdt innen 31. desember 2020. Dermed gjaldt adgangen til å fravike det normale kravet om når generalforsamlingen skal avholdes, bare for regnskapsår avsluttet senest 31. desember 2019.

Den 14. juli 2020 fattet EØS-komiteen beslutning nr. 113/2020 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett). Ved dette besluttet EØS-komiteen, med forbehold om konstitusjonelt samtykke, at Rådsforordningen skulle innlemmes i EØS-avtalen. Det er foreløpig ikke lagt frem noen proposisjon til Stortinget om samtykke til EØS-komiteens beslutning om å innlemme Rådsforordningen i EØS-avtalen, og konstitusjonelt samtykke er derfor ennå ikke gitt.

SE-loven § 2 første ledd førte punktum fastsetter at reglene i allmennaksjeloven gjelder tilsvarende så langt de passer for SE-selskaper med forretningskontor i Norge. Etter andre punktum gjelder det samme regler gitt i lov som gjelder for allmennaksjeselskaper generelt, eller for den virksomhet selskapet driver, med mindre SE-forordningen fastsetter noe annet. I SCE-loven § 2 er det gitt tilsvarende bestemmelser om anvendelse av regler i samvirkelova eller av regler som gjelder for samvirkeforetak generelt for SCE-foretak.

For å avhjelpe konsekvenser av covid-19 pandemien, ble det i 2020 vedtatt flere midlertidige lover som gjaldt allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak generelt. Noen av disse fikk også virkning for SE-selskaper og SCE-foretak.

En slik lov var midlertidig lov av 26. mai 2020 nr. 54 om unntak fra krav til fysisk møte mv. i foretakslovgivningen for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Denne loven § 2-3 og § 3-3 ga hjemmel til å avholde generalforsamling og årsmøte i allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak helt eller delvis uten fysisk møte. Det ble dermed mulig å gjennomføre generalforsamling og årsmøte til tross for restriksjoner og behov for smittevern.

Per 1. september 2021 er det registrert syv SE-selskaper med forretningskontor i Norge. Ett av disse er meldt konkurs, og ett av disse ble registrert i Norge 3. juli 2020, etter at det hadde avholdt generalforsamling. Departementet er kjent med at de fem øvrige SE-selskapene avholdt sin ordinære generalforsamling innen 30. juni 2020, altså før EØS-komiteens beslutning om å ta inn Rådsforordningen i EØS-avtalen. Tre av disse igjen avholdt ordinær generalforsamlingen før Rådsforordningen ble vedtatt i EU.

Det er ikke registrert noen SCE-foretak med forretningskontor i Norge. Ingen slike foretak er derfor påvirket av den manglende gjennomføringen av Rådsforordningen i norsk rett.

Forutsatt at Stortinget gir samtykke til EØS-komiteens beslutning om å ta inn Rådsforordningen i EØS-avtalen, vurderer departementet det som mest hensiktsmessig at Rådsforordningen gjennomføres i forskrift til SE-loven og SCE-loven. Se nedenfor i punkt 4. Det forutsetter at det tas inn forskriftshjemler i de to lovene, se nedenfor i punkt 3.

3. Forslag om forskriftshjemmel i SE-loven og SCE-loven

3.1. Gjeldende rett

Hverken SE-loven eller SCE-loven har i dag noen forskriftshjemmel til å gjennomføre forpliktelser som følger av EØS-avtalen, eller til å gi unntak fra SE- eller SCE- forordningen.

SE-loven § 2 andre ledd første punktum inneholder en forskriftshjemmel for de tilfeller det er tvil om forholdet mellom SE-forordningen, SE-loven og annen lovgivning. Kongen kan da gi forskrift som avklarer dette. Etter andre punktum kan Kongen også gi forskrift om ledelsesorganene i europeiske selskaper som driver virksomhet etter finansforetaksloven, og kan i en slik forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i loven i den utstrekning dette innebærer nødvendige tilpasninger til SE-forordningen og direktivet om arbeidstakernes innflytelse nevnt i forordningen artikkel 1 nr. 4.

SCE-loven § 2 andre ledd har samme forskriftshjemmel som SE-loven § 2 andre ledd første punktum.

Hverken SE-loven eller SCE-loven inneholder en hjemmel til å gi forskrift om tilpasninger av saksbehandlingsregler der det er hensiktsmessig for at bestemmelser i allmennaksjeloven, samvirkelova eller annen lovgivning som gjelder for allmennaksjeselskaper eller samvirkeforetak skal være egnet for SE- eller SCE-foretak.

3.2. Departementets forslag

3.2.1. Om behov for regler for unntak fra forordninger, eller tilpasninger i saksbehandlingsregler

Håndteringen av covid-19 pandemien har vist at det kan oppstå behov for å gi midlertidige regler også for SCE-selskaper og SCE-foretak. SE-loven § 2 og SCE-loven § 2 fastsetter at regler som er gitt i eller i medhold av lov som gjelder for allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak generelt, samt regler som gjelder for den virksomheten foretakene driver, gjelder for SE-selskaper og SCE-foretak. Dette vil omfatte de aller fleste reglene som er relevante for SE-selskaper og SCE-foretak. I noen tilfeller kan det likevel være behov for egen, avvikende regulering for henholdsvis SE-selskaper eller SCE-foretak. Blant annet fordi både SE-loven og SCE-loven gjennomfører forordninger som regulerer foretakene. Det kan derfor bli behov for å endre reglene for SE-selskaper eller SCE-foretak hvis det gjøres unntak fra SE-forordningen eller SCE-forordningen, uavhengig av om det tilsvarende gjelder for allmennaksjeselskap eller samvirkeforetak.

Departementet foreslår at forskriftshjemlene begrenses til å gjennomføre saksbehandlingsregler som er tatt inn i EØS-avtalen. Dette gjelder saksbehandling i de ulike selskapsorganene i foretakene. Dette vil typisk gjelde innkallingsregler og regler for gjennomføring av styrebehandling og generalforsamling eller årsmøte.

Det kan også være tilfeller der det er nødvendig å tilpasse reglene som gjelder for allmennaksjeselskaper eller samvirkeforetak, for at reglene skal være egnet for henholdsvis SE-selskaper eller SCE-foretak. Dette for eksempel der reglene i allmennaksjeloven eller samvirkelova ikke hensyntar særegenheter ved SE-selskaper eller SCE-foretak.

3.2.2. Nærmere om plassering av regelverk i forskrift

Det er per i dag få foretak som omfattes av SE-loven og SCE-loven. Departementet forventer at slik avvikende regulering hovedsakelig vil være aktuelt dersom midlertidige unntak fra reguleringen i SE-forordningen eller SCE-forordningen tas inn i EØS-avtalen. Skal slike endringer tas inn i EØS-avtalen og bli bindende for Norge, vil det være krav om konstitusjonelt samtykke der det er behov for endring i lov eller saker av særlig viktighet, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Plassering av hjemmelen i forskrift fremfor i lov vil ikke ha innvirkning på spørsmålet om det er krav om Stortingets samtykke for å innta rettsakter i EØS-avtalen. Dermed kan det synes unødvendig å fastsette unntak i forskrift til SE-loven og SCE-loven, i stedet for i lovene. Departementet vurderer at det likevel er to forhold som gjør det mest hensiktsmessig med forskriftshjemler.

Det første er for å gi et oversiktlig og brukervennlig regelverk. Det er fordeler og ulemper ved å legge midlertidige regler i forskrift. En ulempe er at de midlertidige reglene kan være vanskeligere å finne i perioden de gjelder. Samtidig er det en fordel at de midlertidige reglene ikke blir liggende i loven når de ikke lenger er aktuelle, da det kan gjøre lovene mindre oversiktlige.

Dette vil spesielt gjelde tilfeller som for Rådsforordningen. En bestemmelse som gjør Rådsforordningen til norsk rett, er ikke midlertidig. Den vil fortsatt gjelde, selv om Rådsforordningen som sådan ikke lenger har praktisk eller rettslig betydning for berørte aktører. SE-loven og SCE-loven er korte lover. Mye av den aktuelle reguleringen fremgår av henholdsvis SE-forordningen eller SCE-forordningen, eller henholdsvis allmennaksjeloven eller samvirkelova. For brukerne er det allerede flere alternative kilder å slå opp i. I flere kildedatabaser er SE- eller SCE-forordningen lagt ved den relevante loven som vedlegg. Hvis midlertidige endringsforordninger blir gjennomført direkte i loven, kan man derfor forvente at disse endringsforordningene ble presentert som vedlegg til loven. Et høyt antall vedlegg kan også bidra til å gjøre lovene mindre brukervennlige.

Det andre forholdet er at det kan være hensiktsmessig eller nødvendig med andre tilpasninger som følge av EØS-rettslige endringer, for eksempel mot regelverket som gjelder allmennaksjeselskaper eller samvirkeforetak. Disse kan være av en teknisk eller detaljert karakter, og det kan derfor være passende at slike endringer fastsettes i forskrift til SE-loven eller SCE-lovene, fremfor i lovene selv.

Det samme kan være tilfelle for å tilpasse andre regler for allmennaksjeselskaper eller samvirkeforetak. Regler for disse vil ikke hensynta eventuelle forskjeller til SE-selskaper og SCE-foretak, eller til eventuell annen regulering av disse. Det kan derfor være behov for noe tilpasning for at reglene skal gi en hensiktsmessig regulering for SE-selskaper og SCE-foretak. Dette kan være både rent lovtekniske tilpasninger, eller mindre materielle endringer. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at slike endringer eller tilpasninger fastsettes i forskrift. Det kan etter departementets syn gi bedre fleksibilitet, blant annet ved at prosessen ved å endre forskrift kan være raskere enn ved stortingsbehandling. Slike regler kan også være av svært teknisk eller detaljert karakter.

Departementet foreslår derfor både en forskriftshjemmel for å gjennomføre forpliktelser som følger av EØS-avtalen, og å endre eksisterende forskriftshjemmel slik at Kongen kan gi regler for tilpasninger av annen lovgivning til SE-selskaper eller SCE-foretak.

4. Forslag til forskrift for å gjennomføre rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett

Departementet sender også på høring forskrift for å gjennomføre rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett. Rådsforordningen er nærmere omtalt ovenfor i punkt 2. Det er ikke valgmuligheter i Rådsforordningen, og departementet foreslår å gjennomføre den som den er. Som beskrevet i punkt 2 ovenfor vil gjennomføring Rådsforordningen ikke ha noen virkning i dag, siden de utsatte fristene i rådsforordningen for å gjennomføre generalforsamling/årsmøte i SE-selskaper og SE-foretak er utløpt.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til forskriftshjemler i SE-loven og SCE-loven medfører i seg selv ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. I medhold av bestemmelsene vil det kunne iverksettes tiltak som kan medføre økte, men potensielt sett også reduserte, kostnader. Kostnader og øvrige konsekvenser av de enkelte forskrifter og tiltak må utredes konkret i forbindelse med disse.

Forskriftshjemlene vil først og fremst være relevant der det er hensiktsmessig for tilpasninger til forordningene og reglene som ellers skal gjelde SE-selskapene eller SCE-foretakene. Eventuelle bestemmelser gitt med hjemmel i de foreslåtte forskriftshjemlene vil kunne bidra til å forenkle harmonisering av norsk regulering av SE-selskap og SCE-foretak med det som følger av EØS-avtalen, eller til å forenkle harmonisering med reguleringen av henholdsvis allmennaksjeselskaper eller samvirkeforetak.

Gjennomføring av rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser, ettersom tidsfristene for utsettelse allerede er utløpt. Gjennomføringen vil bidra til at Norge overholder internasjonale forpliktelser.

6. Forslag til endringer i SE-loven og SCE-loven

I

I lov 1. januar 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven) gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Ved tvil om forholdet mellom SE-forordningen, loven her og annen lovgivning kan Kongen gi forskrift som avklarer dette. *Kongen kan i tillegg gi forskrift om nødvendige tilpasninger for SE-selskaper til regler i allmennaksjeloven eller til regler som nevnt i første ledd annet punktum.* Kongen kan også gi forskrift om ledelsesorganene i europeiske selskaper som driver virksomhet etter finansforetaksloven, og kan i en slik forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i loven i den utstrekning dette innebærer nødvendige tilpasninger til SE-forordningen og direktivet om arbeidstakernes innflytelse nevnt i forordningen artikkel 1 nr. 4.

Ny § 11a skal lyde:

§ 11a *Forskrift om gjennomføring av EØS-forpliktelser om saksbehandling*

Departementet kan gi forskrift for å gjennomføre forpliktelser som følger av EØS-avtalen om saksbehandling i selskapsorganer i europeisk selskap. Forskriftene kan også gjøre unntak fra SE-forordningen.

II

I lov 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven) gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Ved tvil om forholdet mellom SCE-forordningen, loven her og annen lovgivning kan Kongen gi forskrift som avklarer dette. *Kongen kan i tillegg gi forskrift om nødvendige tilpasninger for SE-selskaper til regler i allmennaksjeloven eller til regler som nevnt i første ledd annet punktum.*

Ny § 11a skal lyde:

§ 11a *Forskrift om gjennomføring av EØS-forpliktelser*

Departementet kan gi forskrift for å gjennomføre forpliktelser som følger av EØS-avtalen om saksbehandling i selskapsorganer i europeisk selskap. Forskriftene kan også gjøre unntak fra SE-forordningen.

III

Loven trer i kraft straks.

7. Forslag til forskrift om gjennomføring av rådsforordning (EU) 2020/699 i norsk rett

Forskrift om gjennomføring av rådsforordning (EU) 2020/699 om midlertidige tiltak med hensyn til generalforsamlinger i europeiske allmennaksjeselskaper (SE-selskaper) og europeiske samvirkeforetak (SCE-foretak)

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [dato] med hjemmel i SE-loven § 11a og SCE-loven § 11a.

§ 1 Gjennomføring av forordning (EU) 2020/699

EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10k (rådsforordning (EU) 2020/699 om midlertidige tiltak med hensyn til generalforsamlinger i europeiske allmennaksjeselskaper (SE-selskaper) og europeiske samvirkeforetak (SCE-foretak)) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg XXII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.